

Eläinten terveyden valvonta 2010

Evira/1170/0411/2011

Eviran raportti
Hyväksymispäivä 13.5.2011

Eläinten terveys ja hyvinvointi -yksikkö

Hyväksyjä	Jaana Mikkola
Esittelijä	Miia Kauremaa
Lisätietoja	Miia Kauremaa

Sisällysluettelo

1	VALVONNAN SUUNNITELMALLISUUS JA SEN TOTEUTUMINEN.....	4
1.1	<i>Kansallinen eläintautien valvontajärjestelmä.....</i>	4
1.2	<i>Vuosittaiset eläintautien seurantaohjelmat.....</i>	6
1.2.1	<i>Vuosittaisten eläintautien seurantaohjelmien toteutumät.....</i>	6
2	TOIMIJOIDEN LAINKUULIAISUUS JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS.....	9
2.1	<i>Todettujen säännöstenvastaisuuksien yleisyys ja tyyppi.....</i>	9
2.2	<i>Todettujen säännöstenvastaisuuksien analyysi.....</i>	10
2.2.1	<i>Todettujen säännöstenvastaisuuksien esiintyminen.....</i>	10
2.2.2	<i>Todetuista säännöstenvastaisuuksista seuraavien riskien luonne.....</i>	10
2.2.3	<i>Todettujen säännöstenvastaisuuksien perimmäiset syyt.....</i>	10
3	AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE	10
4	KORJAAVAT TOIMENPITEET	11
4.1	<i>Toimijoille annetut seuraamukset ja niiden korjaavien toimenpiteiden varmistaminen.....</i>	11
4.2	<i>Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet</i>	11
5	ARVIO VALVONNAN ONNISTUMISESTA.....	12

1 VALVONNAN SUUNNITELMALLISUUS JA SEN TOTEUTUMINEN

1.1 Kansallinen eläintautien valvontajärjestelmä

Eläintautivalvontaa suoritetaan aina eläinlääkärin asiakaskäynnin yhteydessä. Jokainen eläinlääkäri on eläintautilain nojalla velvollinen ilmoittamaan tiettyjen eläintautien epäilystä tai esiintymisestä alueellaan joko välittömästi tai kuukausittain. Eläinlääkärien asiakaskäyntien lukumäärä maataloilla ilmoitettiin kuukausi-ilmoituksissa. Lisäksi joidenkin eläintautien osalta toteutetaan vuosittaisia taudin esiintymisen seurantaohjelmia.

Eviraan ilmoitetut, välittömään ilmoitusvelvollisuuteen perustuvat tautiepäily-ilmoitukset vuonna 2010 on esitetty taulukossa 1.

Taulukko 1. Eviraan ilmoitetut, välittömään ilmoitusvelvollisuuteen perustuvat tautiepäilyilmoitukset vuonna 2010.

Eläinlaji	Ilmoitetut tautiepäilyt	Kliiniset epäilyt	Laboratorio-epäilyt	Rajoittavat määräykset	Epäilty eläintauti
Naudat	13	10	5	10	BVD, BSE, BT, leukoosi, pernarutto, suu- ja sorkkatauti
Siat	8	3	5	5	SVD, Influenssa A
Hevoset	1	1	0	0	Tuntematon hevostauti
Lampaat ja vuohet	4	0	4	4	Scrapie, Maedi Visna
Kalat	20	7	13	7	VHS, BKD, IPN
Siipikarja	0	0	0	0	-
Lemmikit	29	29	0	0	Rabies
Yhteensä	75	50	27	26	

Kuukausi-ilmoitusten mukaan tiloille tehtiin yhteensä 217 677 käyntiä vuonna 2010.

Taulukko 2. Tarttuvat eläntaudit 2010.

Tarttuvat Eläntaudit Koko vuosi 2010														
T=Tilojen lukumäärä, Y= Yksilöiden lukumäärä														
Aluehallintovirastot	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	Yht.
Nauta														
Kinokuume Y	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1

Laidunkuume Y	0	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	7	10
Enz.leukoosi serol. Y	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Enz.leukoosi PAD Y	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Punatauti Y	0	0	0	3	0	0	0	6	2	1	0	0	7	19
Virusripuli (kliininen) T	0	0	0	0	1	0	2	0	3	1	9	0	0	16
Pälvisilja T	0	0	0	0	0	0	3	0	1	2	4	0	0	10
Listerioosi T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Klostridium T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Tetanus Y	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
BVD T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pasteurelloosi	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Suolitulehdus	0	9	6	0	0	0	46	0	33	0	0	0	0	94
Sika														
Aivastustauti T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Porsasyskä T	0	0	0	0	0	0	6	0	0	0	0	0	0	6
Sikaruusu Y	1	2	0	295	59	16	44	7	5	12	22	2	0	465
Dysenteria T	0	0	0	0	0	0	3	0	0	0	0	0	0	3
Pleuroneum. tartunta T	0	0	0	23	0	0	0	0	0	0	0	0	0	23
Trikiinööri T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
M.avium Y	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pasteurella multocida T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Clostr.perfringens C T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Scabies Y	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sikainfluenssa	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Siipikarja														
Sikaruusutart. T	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	2
Marekin tauti T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Gumborotauti T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
AE, CRD , T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Hevonen														
Hevosinfluenssa T	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2
Pääntauti Y	1	0	3	0	0	0	2	0	2	11	8	0	0	27
Tetanus Y	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1
Virusabortti T	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2
Turkiseläimet														
Penikkatauti T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Kettusyyhy Y	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Trikiini Y	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Koira														
Penikkatauti Y	0	0	0	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	12
Tarttuva maksat. Y	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Syyhytauti Y	23	33	0	20	6	2	6	1	8	3	0	10	0	112
Kissa														
Kissarutto Y	0	8	1	25	0	0	1	0	0	4	0	0	0	39
Mehiläiset														
Nosemarutto T	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Varroatoosi T	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Esikotelomätä T	0	15	0	0	0	0	22	1	1	0	0	0	0	39
Lammas														
Klostridioosi T	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1
Listerioosi T	0	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	2	0	6

Poro															
ORF Y	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	0	0	5
Ekinokokkoosi Y	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vuohi															
Tetanus Y	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Listerioosi T	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0

ALUEHALLINTOVIRASTOT:

ETELÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO:

1. Helsingin toimipaikka
2. Hämeenlinnan päätoimipaikka
3. Kouvolan toimipaikka

LOUNAIS-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO:

4. Turun toimipaikka

LÄNSI- JA SISÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO:

5. Tampereen toimipaikka
6. Jyväskylän toimipaikka
7. Vaasan toimipaikka

ITÄ-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO:

8. Mikkelin toimipaikka
9. Kuopion toimipaikka
10. Joensuun toimipaikka
11. POHJOIS-SUOMEN ALUEHALLINTOVIRASTO, OULU
12. LAPIN ALUEHALLINTOVIRASTO
13. AHVENANMAAN VALTIONVIRASTO

1.2 Vuosittaiset eläintautien seurantaohjelmat

1.2.1 Vuosittaisten eläintautien seurantaohjelmien toteutumiset

BSE:n varalta tutkittiin terveitä teurastettuja eläimiä 61262 kappaletta. Kun mukaan luetaan itsestään kuolleet, hätäteurastetut, kliinisesti sairastuneet ja epäilytapaukset, tutkittiin kaiken kaikkiaan 73714 eläintä. EU:n yhteisen TSE-tautien valvontaohjelman mukaisesti Suomessa tutkitaan vuosittain kaikki yli 24 kk:n ikäiset hätäteurastetut, itsestään kuolleet ja lopetetut naudat sekä kaikki yli 48 kk:n ikäiset normaalisti teurastettavat naudat BSE-taudin varalta.

Vuonna 2010 Suomessa tutkittiin 949 lammasta ja 270 vuolta scrapien varalta. Yhtään klassista scrapie-tapausta ei todettu. Atyyppinen scrapie todettiin kolmella yksittäisellä lampaalla, kolmella eri tilalla. Tilojen muita eläimiä ei lopetettu, koska atyyppinen scrapie esiintyy satunnaisesti yksittäisillä eläimillä. Myös lampaiden genotyyppien tutkimuksia jatkettiin ja genotyyppauksia tehtiin yhteensä 101.

Raivotautiepäilyihin liittyvien tutkimusten lisäksi raivotautitilannetta seurataan vuosittain luonnonvaraisista eläimistä otetuilla näytteillä. Vuonna 2010 tutkittiin yhteensä 490 eläintä raivotaudin varalta. Näistä 445 oli luonnonvaraisia eläimiä ja 45 kotieläimiä. Kaikki tutkitut eläimet olivat negatiivisia raivotaudin osalta.

Siipikarjan tautitilannetta seurataan lintuinfluenssan (AI), newcastlentaudin (ND), TRT-taudin ja salmonellan varalta viranomaisien ylläpitämien valvontaohjelmien puitteissa. Vuonna 2010 ND-näytteitä tutkittiin 8235 ja TRT-näytteitä 8416. Siipikarjan näytteet otettiin emoparvien ja kalkkunoiden osalta teurastamoilla ja muiden siipikarjalajien osalta tiloilla, jolloin kunnaneläinlääkäri vastasi näytteenotosta.

Suomessa lintuinfluenssan esiintymistä siipikarjassa tutkitaan verinäytteistä H5- ja H7-alatyypin vasta-aineiden varalta, koska nämä kaksi virustyyppiä voivat muuntaa matalapatogeenisista vakavaa influenssaa aiheuttaviksi (ns. korkeapatogeeniset kannat). Vuonna 2010 H5- tai H7-vasta-aineita ei todettu yhdeltäkään tutkitulta tilalta, mutta H9N2 vasta-aineita löytyi yhdeltä linnulta tilalta, jossa pidetään tarhattuja vesilintuja. Vasta-ainetutkimuksia tehtiin 3175 näytteestä.

Lintuinfluenssakartoitukseen valittiin tilat Eviran otannalla ja näytteet ottivat läänineläinlääkäri määräyksellä pääsääntöisesti kunnaneläinlääkärit. Suunnitelmien mukaisesti näytemääriin ei päästy kaikkien siipikarjalajien osalta. Munintakanojen näyteenottoissa sekä luomutuotantomuodon ja perinteisen tuotantomuodon näytemäärät jäivät vajaiksi, mutta teuraskalkkunoiden osalta tavoite jopa ylitettiin. Muiden siipikarjalajien osalta näytemäärät saavutettiin kohtuullisesti. Näytteiden puuttumisen syyksi mainittiin yksiselitteisesti kunnaneläinlääkärien työmäärän suuruus.

Lisäksi tutkittiin AI:n esiintymistä luonnonlinnuissa. Vuonna 2010 näytteitä saatiin metsästetyistä linnuista kattavasti koko maasta yhteensä 472 kpl. Näytemäärä ylitti suunnitellun tavoitteen. Lisäksi kuolleena löytyneitä lintuja tutkittiin 244 kpl. Näissä kartoitustutkimuksissa H7 vasta-aineita löytyi yhdeltä vesilinnulta.

Siipikarjan lakisääteinen salmonellavalvontaohjelma kattaa broilerien, kalkkunoiden ja munintakanojen kaikki ikäpolvet. Valvontaan liittyviä näytteitä otetaan hautomoilla ja tuotantotiloilla. Vuonna 2010 ohjelma toteutui suunnitellusti.

Siipikarjan lakisääteisen salmonellavalvontaohjelman toteutumista valvotaan osana täydentävien ehtojen valvontoja. Vuonna 2010 tehdyssä otannassa salmonellavalvonnan näyteenottoon liittyviä puutteita havaittiin kuudella tilalla. Tiloja tarkastettiin yhteensä 18. Muiden tarkastuksien yhteydessä tehdyistä valvonnan laajennuksista puutteita havaittiin kolmella tilalla. Puutteet olivat yleisesti lieviä ja yleisin syy huomautukseen oli näyteenottojen viivästyminen.

Täydentävien ehtojen valvontoihin sisältyivät lisäksi valvonnat koskien TSE- vaatimusten noudattamista sisämarkkinakaupassa ja tuonnissa sekä eläintautien ilmoittamisvelvollisuutta. Näissä tarkastuksissa ei havaittu laiminlyöntejä.

Seurantaohjelmien toimeenpanolle asetetut lakisääteiset tavoitteet toteutuivat.

Taulukko 3. Muiden vuosittain toteutettavien ohjelmien tutkimukset eläinlajeittain vuonna 2010.

Siat	Aujes-zkyn tauti	TGE	PRRS	CSF	ASF	SVD	Brusella	Lepto-spiroosi
Yhteensä	3171	3899	4150	3172	14	1738	2816	35

Naudat	IBR	Leukoosi	BVD	BT
Maitonäytteet	3277	3277	11112	2708
Emolehmäkarjat	4108	-	4108	2626

Naudat	Taudinsyyn selvitys	KS-toiminta	Muut syyt (vienti)	yhteensä
Bruselloosi	101	1040	166	1307

Siipikarja	ND	TRT	AI
Yhteensä	8235	8416	3175

Pienet märehitjät	Maedi visna	Bruselloosi	Scrapie
Lampaat	16155	1443	949
Vuohet		967	270

Otantoihin liittyvät näytteet otti yleensä kunnaneläinlääkäri läänineläinlääkäri määräyksestä. Joissain tapauksissa näytteet otettiin myös veri- tai elinnäytteinä teurastamoilla, jolloin näytteenotosta vastasi teurastamon tarkastuseläinlääkäri, tai maitonäytteinä tankkimaidosta.

Vuonna 2009 muuttunut vesiviljelylaitosten valvonta jatkui vuonna 2010 edellisvuoden tapaan. Sisämaassa tarkastusten määrän ja näytteenoton määräsivät edelleen pääasiassa BKD-ohjelma ja IPN- ja SVC-lisävakuustautien vuoksi tehtävä seuranta. Lisävakuustautiohjelmat arvioitiin komissiossa 2009 ja tilanne säilyi ennallaan. Merialueella kalatautien valvonta oli VHS -rajoitusalueita lukuun ottamatta riskiperusteista.

Kalanviljelylaitosten osalta tavoitteena oli vuonna 2010 tarkastaa sisämaan lohikalanviljelylaitokset kerran vuodessa (matala riski) tai kaksi kertaa vuodessa (korkea riski). Merialueen laitokset tuli tarkastaa joka toinen vuosi (matala riski) tai kerran vuodessa (korkea riski). Laitokset, joissa on voimassa rajoittavat määräykset VHS-taudin vuoksi, piti tarkastaa kerran vuodessa. Emokala- ja poikaslaitokset, Uusikaupunki-Pyhäranta-Rauma -rajoitusalueen laitokset, sekä Ahvenanmaan rajoitusalueella laitokset, joilla VHS-tautia ei ole todettu, oli tavoitteena tarkastaa kaksi kertaa vuodessa. Rapulaitokset, luonnonravintolammikkoyritykset ja kalanviljelylaitokset, joilla kasvatettiin ainoastaan kuhaa tai sampea tarkastetaan kerran neljässä vuodessa.

Vuonna 2010 tehtiin vesiviljelylaitoksilla 290 tarkastusta. Näistä kolme tarkastusta tehtiin rapulaitoksilla ja 14 luonnonravintolammikkoyrityksissä. Tarkastuksista jäi puuttumaan pelkästään kalanviljelylaitoksilla arviolta reilu neljännes. Vesiviljelylaitoksissa tapahtuu vuosittain toiminnallisia muutoksia: osa on väliillä tyhjillään, vaikka toimintaa ei ole lopetettu, ja toimintasuunta voi myös muuttua. Tästä syystä Eviran tiedot tarkastettavien laitosten lukumääristä ovat osin puutteellisia.

Tavoitteena vuonna 2010 oli, että kaikilta lohikalalaitoksilta otetaan virusnäytteet (VHS, IHN, IPN) vähintään joka toinen vuosi. Näiden lisäksi luonnonravintolammikko-ohjelman mukaan tulee vuosittain tutkia 60 emokalaa, 60 vastakuoriutunutta poikasta ja luonnonravintolammikon tyhjentämisen yhteydessä 1-2 lammikkoa (60 kalaa/lammikko) / hautomo. Tavoitteena oli saada yli puolet näytteistä toiminnassa olevalta lohilaitokselta. Virusnäytteet saatiin yhteensä 118 laitokselta. Näytteet jäivät

ottamatta noin 60 - 70 laitokselta. Tyhjiillään olleiden laitosten tarkka lukumäärä ei ole Eviran tiedossa. Näiden lisäksi tutkittiin luonnonravintolammikko-ohjelman mukaisesti näytteet 31 laitoksesta / luonnonravintolammikosta.

BKD-näytteiden osalta oli vuonna 2010 tavoitteena ottaa näytteet sisämaan emokala- ja poikaslaitoksilta kerran vuoden aikana. Sisämaan ruokakalalaitoksilla tai merialueen laitoksilla BKD:ta ei tutkita. BKD-näytteet olisi pitänyt ottaa noin 95 sisämaan laitokselta. Näytteet tutkittiin 80 laitokselta, joten tavoite lähes saavutettiin. Särkikalalaitoksilta oli tavoitteena ottaa SVC-näytteet kerran vuodessa. SVC-näytteet otettiin kahdelta laitokselta.

Gyrodactylus salaris -loisen tutkimiseksi oli tavoitteena saada lohikaloja näytteeksi Tenojoen, Näätämojoen, Paatsjoen ja Tuulomajoelta alueilta. Tavoite toteutui vuonna 2010.

Kokonaisuudessaan vesiviljelylaitosten tarkastukset ja näytteenotto toteutuivat edellisvuosien tapaan tyydyttävästi. Puutteita on sekä sisävesialueen että merialueen laitosten tarkastuksissa ja virusnäytteenotossa. Tavoitteiden saavuttamisessa on selvästi alueellisia eroja. Luonnonravintolammikkoyritysten ja rapulaitosten tarkastukset ovat alkaneet hitaasti.

Taulukko 4. Kalatautiseurantatutkimukset vuonna 2010.

Kalat					
VHS	IHN	IPN	BKD	SVC	<i>G. Salaris</i>
6616 kalaa	6616 kalaa	6616 kalaa	5164kalaa	33 kalaa	440 kalaa
118 laitosta	118 laitosta	118 laitosta	80 laitosta	2 laitosta	luonnonlohi- kaloja ja 2 laitosta

2 TOIMIJOIDEN LAINKUULIAISUUS JA TUOTTEIDEN SÄÄNNÖSTENMUKAISUUS

Toimijoiden lainkuuliaisuutta mitataan terveysvalvontaohjelmiin liittyvillä virkaeläinlääkärin valvontakäynneillä tehtyjen havaintojen kautta. Lisäksi eläintautien seurantaohjelmissa tai muulla tavoin havaittujen eläintautitapausten selvitystyöhön liittyy toimijan lainkuuliaisuuden arviointi. Seurantaohjelmiin liittyvän näytteenoton lukumäärien toteutumista seurataan keskusviranomaistasolla. Vuonna 2010 lainsäädännön yleinen noudattaminen todettiin hyväksi. Myös valvontatulokset osoittavat tilanteen pysyneen suotuisana.

2.1 Todettujen säännöstenvastaisuuksien yleisyys ja tyyppi

Todetut säännöstenvastaisuudet olivat kaikkia tuotantomuotoja tarkastellessa harvinaisia. Tosin siipikarjatilojen virallisen salmonellavalvontaohjelman toteuttamisessa tai dokumentoinnissa raportoitiin laiminlyöntejä kuudella tilalla kahdeksastatoista otantaan kuuluneesta tilasta täydentävien ehtojen valvonnoissa. Lisäksi puutteita havaittiin kolmella tilalla muista tarkastuksista tehdyissä täydentävien ehtojen laajennuksissa. Puutteet olivat yleisesti lieviä ja yleisin syy huomautukseen oli näytteenottojen viivästyminen. Lammaskatraiden pakollisiin terveysvalvonta-

ohjelmiin liittyvät säännöstenvastaisuudet olivat yksittäisiä, puutteet liittyivät ohjelmaan liittymiseen sekä viivästyksiin ohjelmien näytteenotoissa. Ahvenanmaan tiedot eivät ole Eviran käytössä vuoden 2010 osalta.

2.2 *Todettujen säännöstenvastaisuuksien analyysi*

Yksittäisinä havaitut säännöstenvastaisuudet eivät vaarantaneet Suomen hyvää eläintautitilannetta tai aiheuttaneet vaaraa ihmisille vuonna 2010. Myöskään suhteellisen suuri puutteiden määrä siipikarjatilojen salmonellavalvonnassa ei aiheuttanut hyvän eläintautitilanteen vaarantumista. Puutteet olivat suuremmalta osalta korjattu valvontakäynnin seurauksena, ja ohjelman mukaiset näytteet otettiin. Aluehallintovirastojen raporteissa todettiin kuitenkin, että valvontatietoa ei kaikilta osin kerätä riittävästi, jotta yksityiskohtainen analyysi voitaisiin tehdä. Todennäköisesti puutteita esiintyy hieman enemmän, mutta joko niitä ei raportoida lainkaan eteenpäin tai raportit eivät tule Eviran tietoon. Säännöstenvastaisuuksien todellisella lukumäärällä ei todennäköisesti kuitenkaan ole vaikutusta analyysin tulokseen.

2.2.1 *Todettujen säännöstenvastaisuuksien esiintyminen*

Valvonnan ohjauksen ja toteuttamisen osalta todetut säännöstenvastaisuudet esiintyivät tasaisesti jakautuneina.

Rikkomusten pienen määrän selittää osaltaan selkeä ja suoraviivainen lainsäädäntö ja tuottajien melko hyvä säännösten tuntemus sekä osaltaan tehokas valvonta. Eläinten terveyden lainsäädännön valvonnassa ei käytännössä ole juurikaan tulkinnan varaa.

2.2.2 *Todetuista säännöstenvastaisuuksista seuraavien riskien luonne*

Säännöstenvastaisuuksista ei aiheutunut vaaraa ihmisten tai eläinten terveydelle, sillä kyseessä oli satunnainen ohjelman noudattamatta jättäminen kyseessä olevilla tiloilla. Aiemmat terveysvalvontaohjelman puitteissa tehdyt vastaavat tutkimukset kyseisillä tiloilla eivät antaneet aihetta epäillä eläintautien esiintymistä. Vuonna 2010 havaitut eläintautitapaukset eivät johtuneet tuotantotiloilla tapahtuneista säännöstenvastaisuuksista.

2.2.3 *Todettujen säännöstenvastaisuuksien perimmäiset syyt*

Havaitut yksittäiset säännöstenvastaisuudet johtuvat todennäköisimmin toimijoiden tietämättömyydestä ja ammattitaidon puutteesta, sekä valvonnan riittämättömistä resursseista tai työvälineistä. Yksittäisten havaittujen puutteellisuuksien löytymiseen ei ole kuitenkaan olemassa mitään selvää yleistä syytä tai säännönmukaisuutta.

3 AUDITOINNIT JA MUU SAATU PALAUTE

Auditointeja ei eläinten terveyden toimialueella ole tehty vuonna 2010.

4 KORJAAVAT TOIMENPITEET

4.1 Toimijoille annetut seuraamukset ja niiden korjaavien toimenpiteiden varmistaminen

Aluehallintovirastot pyrkivät varmistamaan korjaavien toimenpiteiden toteutumisen neuvomalla ja ohjaamalla kunnallisia valvontaviranomaisia valvontatilanteissa. Eläintautilain 12 - 13a §:n mukaisia hallinnollisia pakkokeinoja eläintautilain toimeenpanon tehostamiseksi käytettiin lääninhallituksissa seitsemässä tapauksessa.

Tuottajien ja muiden toimijoiden tietoa eläintautien merkityksestä ja niiden vastustamisesta pystyttiin lisäämään erityisesti helposti leviävien eläintautien osalta. Neuvontajärjestöille ja maaseutuoppilaitoksille, joiden koulutusohjelmassa on kotieläintuotanto, lähetettiin koulutuspaketti helposti leviävistä eläintauodeista, käytettäväksi osana koulutusta. Koulutuspaketti on saatavissa myös Eviran internetsivuilla ja siihen liittyvät kysymykset ovat tilattavissa Evirasta.

Täydentävien ehtojen valvonnoissa havaittuihin puutteisiin siipikarjan salmonellavalvonnan osalta päädyttiin seuraaviin seuraamuksiin: tarkastuksissa havaitut puutteet johtivat 1% tukivähennyksiin neljällä tilalla, 3% vähennyksiin kahdella tilalla ja 5% vähennyksiin niinkään kahdella tilalla. Yksi tila sai lisäksi huomautuksen joka ei johtanut sanktioihin.

4.2 Valvontajärjestelmään liittyvät korjaavat toimenpiteet

Eläinlääkäreille järjestettiin vuosittainen koulutuspäivä ajankohtaisista tarttuvista eläintauodeista. Läänineläinlääkäreitä koulutettiin lisäksi neljästi vuodessa järjestettävillä läänineläinlääkärien koulutuspäivillä Evirassa. Koulutuksissa käsitellään vuosittain ajankohtaisia ja toimenpiteitä vaativia eläintautien vastustamiseen liittyviä kysymyksiä. Lisäksi läänineläinlääkäreitä ja valmiuseläinlääkäreitä koulutettiin ajankohtaisissa tarttuviin eläintauoteihin ja eläintautivalmiuteen liittyvissä asioissa vuosittaisessa Valmiuspäivässä. Läänineläinlääkärit kouluttivat edelleen kunnaneläinlääkäreitä samoista aihepiireistä.

Uusi rajoitusvyöhykesovellus (Kartturi) valmistui vuonna 2010, sovelluksen valmistamisen jälkeen järjestettiin läänineläinlääkäreille koulutus (2 pv) sovelluksen käytöstä. Kartturi -sovellusta voidaan käyttää mm. rajoitusvyöhykkeiden luomiseen ja tilojen hakemiseen vyöhykkeille tautitilanteessa. Sovelluksesta saa lisäksi erilaisia tila- ja valvontatietoja sisältäviä raportteja.

Varautuminen sinikielitaudin torjuntaan jatkui vuonna 2010; hätärokotuksia varten suunniteltu rokotusrekisteri-sovellus saatiin valmiiksi ja siirrettiin ylläpitoon ja vektoriseuranta jatkui myös vuonna 2010. Vektoriseurannan tuloksia saadaan alkuvuodesta 2011.

Kansallinen suu- ja sorkkatautivalmiusharjoitus Sorkka 2010 pidettiin 6.-7.10.2010, Eviran Helsingin toimipisteen lisäksi harjoitukseen osallistui yksi teurastamo ja kaksi aluehallintovirastoa (Itä-Suomi ja Lappi). Harjoituksen skenaario ja tehtävät suunniteltiin sekä teurastamolle ja aluehallintovirastoille. Valmiusharjoituksen loppuraportti valmistuu alkuvuonna 2011.

Aluehallintovirastojen EHO¹-hankkeena vuonna 2010 tehostettiin eläinlääkäreiden lakisääteisen kuukausi-ilmoittamisen valvontaa toimialueilla. Tehostetun seurannan

¹ Eläinten terveys ja hyvinvointivalvontaohjelma

tulokset ja hankkeen aikana eläinlääkäreiltä saadut kehittämissuositukset raportoitiin Eviraan vuoden lopulla. Tehostetun seurannan tuloksena vuonna 2010 kuukausi-ilmoituksia tehtiin 3312 kappaletta ja näissä ilmoitettiin sairaskäyntejä 217677 kappaletta. Kuukausi-ilmoituksia tehtiin 42 % enemmän kuin vuonna 2009. Suurin osa aluehallintovirastoista koki hankkeen hyödylliseksi.

5 ARVIO VALVONNAN ONNISTUMISESTA

Eläintautivalvonnan strategiset tavoitteet saavutettiin hyvin. Eläintautitilanne helposti leviävien ja vaarallisten eläintautien osalta säilyi erinomaisena.

Tehokkuustavoitteita ei ole toistaiseksi erikseen asetettu, joten niiden toteutumista ei voida yksityiskohtaisesti arvioida. Viranomaisten välisen koordinaation arvioitiin toimivan. Valvonnan riskiperusteisuutta ja suunnitelmallisuutta tulee kehittää edelleen.